

Лоран Гунел „Обезумелият философ“

Вратата се отвори и в дъното на коридора просветна. Сандро пристъпи напред. Бе разсъждавал дълго и всички разсъждения се свеждаха до едно и също – трябваше да се върне към нормалния живот, да се освести, да гледа напред. Ала това беше невъзможно. Разумът няма власт над емоциите. Не е достатъчно просто да щракнеш с пръсти, за да обърнеш страницата.

Не си представяше докъде ще го доведе всичко това, но трябваше да отиде там. Бе взел решението подир изблика на лудост миналата вечер, когато разтвори широко прозореца на хола в своя апартамент в Манхатън и яростно изхвърли в бездната навън половината книги от библиотеката си, тъй като не можеше да понесе вбесяващия им вид.

Трябваше да отиде там. Със сигурност щеше да е лудост. Нямаше план, не знаеше какви действия ще предприеме, можеше да заплати постъпката с кожата си. И все пак животът му не биваше да продължава така. Иначе щеше да завърши в лудницата или в моргата. Или и двете.

Кабинетът на ректора на Нюйоркския университет бе третият вдясно. Секретарката му се намираше в преддверието. Младата жена се прави с притеснена усмивка, почука дискретно на вратата на шефа си и промълви нещо. Прикани Сандро да влезе вътре и безмълвно затвори след него.

– Нямам много време – усмихна се ректорът към своя посетител – но моля те, все пак поседни за минутка. Само да допиша тука нещо и ще поговорим.

Широкото помещение бе окъпано в светлина. Тежките метални мебели сякаш потъваха в бежовия мокет като танкове сред подвижни пясъци.

Сандро остана прав, лицето му бе мрачно.

– Трябват ми шест месеца неплатен отпуск – каза той.

Пръстите на ректора застинаха над клавиатурата. Усмивката му изчезна. За миг той замълча, после си пое дъх и се облегна назад в креслото.

– За какво?

– Поради лични причини.

Ректорът отклони погледа си. Сандро забеляза на бюрото гадната сребърна рамчица със снимката на началника и половинката му, широко ухилени. Усети в себе си растяща болка, опита се да я овладее. Не бе моментът да се издънва.

– Сандро, знам, че преживя... тежко изпитание. Знам колко ти беше трудно и...

– Моля те, спести ми съчувствието си.

Просто кажи, че си съгласен.

– Сандро... Винаги съм бил на твоя страна, подкрепял съм те, вярвай ми...

– Да или не?

Шефът му бавно обходи с поглед стаята.

– Затварях си очите за многобройните ти отсъствия през последните месеци... Защитих те, когато забави с един ден устните изпити през юни и се наложи да променяме програмата... Защитих те, когато реагира импулсивно и напълно неподобаващо на случайна забележка на твой колега... Защитих те, когато се разплака наред лекцията в аудитория пред триста студенти...

– Шест месеца неплатен, това е.

Бавна въздишка.

– Сандро, това, което ти се случи, е действително ужасяващо. Нормално е да минеш през период на... голямо объркване, да скърбиш за загубата, но все някога трябва да превъзмогнеш това...

– Именно...

– За да се върнеш към живота, трябва да спреш да предъвкваш миналото. Единствено ако се обърнеш към бъдещето, ще можеш някой ден отново да бъдеш щастлив.

– Вече не знам кое прави щастието. Мога обаче да напиша енциклопедия за нещастieto.

– Няма да се съземеш, ако прекарваш дните си в преповтаряне... На човек, който не те познава, би му се сторило, че се наслаждаваш на това страдание...

– Наистина трябва да не ме познава.

– Просто не знам... Излизай, срещай се с хора, действай, открий перспективи...

– Имам предвид една перспектива и ми трябва шест месеца.

Ректорът се замисли, заозърта се, явно несъгласен.

– Не съм сам тук. Има административен съвет, пред който се отчитам...

Сандро мълчеше с непроницаемо лице.

Шефът му го изгледа вторачено и внезапно придоби угрижен вид.

– Не ми казвай, че искаш да отидеш... там...

Сандро не отговори.

– Ти си луд, напълно луд.

– Налага се, това е единственият изход.

– Проклятие, съвземи се! Знам ли, препрочети Платон, Сенека, Аренд... Да не ти цитирам всички философи, които познаваш по-добре от мен, препрочети...

– Не ме занимавай с простотии!

– Ама за какво ти е да вървиш там? Има нещо нездраво в подобно удължено преживяване, има...

– Душата ми ще бъде в мир единствено когато сторя каквото трябва.

– Единственото, което ще спечелиш, е, че и с теб ще се случи същото като с жена ти!

Думите изскочиха и въздухът натежа от възникналата неловкост. Сандро се взря в събеседника си с овлажнели очи, като нарочно засили притеснението му, докато шефът промърмори през зъби някакво извинение.

– Дай ми неплатения отпуск и повече няма да чуеш за тази история.

Ректорът си пое дълбоко дъх и помълча доста. Младият преподавател бе спрял да диша.

– Не мога, Сандро. Съжалявам, не мога.

Сандро осъзна, че губи, че няма да получи онова, от което имаше такава нужда. Бореше се сам срещу една планина от егоизъм, срещу хора, неспособни да проумеят мащаба на сполетялата го болка, която го терзаеше и секваше за малко само за да го обгърне с нова сила, като някаква жестока котка, играеща си със своята жертва. Тези хора можеха само да му пробутват сладникави приказки, които не му вършеха работа.

– Пак ще замина.

Той понечи да си върви.

– Това не го прави! Знаеш как ще свърши.

Толкова преподаватели очакват отчаяно да бъдат назначени...

– Някой ще бъде ощастливен – рече Сандро, пристъпвайки към вратата.

– Ти си луд.

– Вече ми го каза.

– Нямах представа какво те чака там.

– Имам представа какво ми е тук.

– Сандро, отвори си очите! И половин час няма да оцелееш. Никога не си бил извън тихите коридори на библиотеките и климатизираните аудитории...

– Пътуването е полезно за младежите – отвърна той, отваряйки вратата.

– Щом вярваш в пословици, обмисли ето тази. Бразилска е...

Сандро спря, без да се обърне назад. Ректорът направи пауза, сякаш за да го задържи още малко. После продължи, натъртвайки на всяка дума:

– Няма връщане от амазонските селваси.

Гората бе тиха. Духовете бяха занемели, съсредоточени в последните дихания на стария шаман. Светлината помръкваше в безбрежната катедрала от зеленина. Тук-там около върхарите на неизброимите дървета през прозирния листак се процеждаха зенитни зарева, които се опитваха да си проправят път в царството на сенките.

Елианта бе коленичила до своя наставник. Излегнат върху лишеи и мъх – мъхът бе нежен като кожата на новородено – той бе положил ръката си в нейната. Елианта просто се взираше с по-голямо от всякога възхищение в стария човек, който кротко се подготвяше за последното си пътуване.

Тя вдъхна влажния въздух, чудно пропит от горските ухания и от настъпилия покой. Не й беше тъжно – смъртта е само преход, тя го знаеше. Бе привикнала да приема със спокойно сърце всичко, което й отреждаше небето – както изпитанията, така и удоволствията. Но толкова й се щеше да бъде още дълго редом с мъдрия старец и все тъй да получава ценните му напътствия...

Светлината наоколо ставаше все по-мека, все по-слаба.

Още не бе готова да замести наставника си и се питаше защо духовете й го отнемат... Какво ли бе посланието им? Взорът й се зарея по готвещите се за сън растения.

Всичко бе започнало в детството й. Като малка сънуваше сънища, които предсказваха събития, и така си бе спечелила вниманието на цялото село. Отношението към нея бе по-особено. Това бе и забавно, и притеснително. Когато стана девойка, шаманът й предложи да я придружи в едно призоваване на видения. Тя послушно спази сложния ритуал от напеви и танц с повтарящи се, зашеметяващи фигури и се изтръгна от съзнанието си, оставяйки своя дух да броди из дълбините на същностите, там, където тялото няма значение, където човек надраства себе си, за да се свърже с друго, по-висше измерение, където времето не е от значение, защото прераства в безкрайност... Тогава тя видя себе си как лети над растенията и всяко от тях излъчваше своя собствена сладостна музика. Чрез тази музика растенията общуваха с нея. Тя им задаваше въпроси и, естествено, получаваше отговори, а това не я учудваше. Когато се пробуди, прецени видението като знак – самата тя щеше да стане шаман.

Мъдрия старец пое нейното обучение, успокоен, че най-сетне се е явил следовник, който в нужния момент да го замени. Елианта се чувстваше понесена от съдбата, бе уверена, че е открила своя път, бе щастлива, задето й се полагаше роля, полезна за равновесието на общността. Равновесието... То бе ключът според нейния наставник. Да съхранява равновесието и да го възстановява при необходимост.

Старецът промълви слова, които прекъснаха мислите ѝ.

– Помни, не бива да се възгордяваш, задето лекуваш, инак болката, която си изкарала от страдащия, ще остане в теб.

Елианта кимна, за да успокои своя наставник. Друго я тревожеше. За да се гордее от подобни действия, трябваше да бъде способна да ги извършва. Подготовката ѝ не бе приключила... Дали щеше да се окаже способна самичка да доусъвършенства познанията си за това тъй трудно изкуство? Шаманът не е само лечител, той трябва също да се стреми да разрешава различни затруднения на общността, свързани например с времето, с липсата на дивеч, с конфликтите... Разбира се, можеше постепенно да се учи и от практиката, но дали нямаше да се изложи при подобно лутане? За шаманите се съдеше по постиженията, не по титлата им. А и племето всъщност не я бе посочило. Призванието ѝ се дължеше на лична интуиция, на нейно собствено откровение...

– Помни също и клетвата си: никога да не казваш лоши думи за никого, да не критикуваш, да не разнасяш злонамерени приказки.

Елианта сведе глава утвърдително.

Все същият въпрос се връщаше в мислите ѝ: какво бе посланието към нея на духовете, които я лишаваха от учителя ѝ? Дали това бе изпитание за нейната воля, за способността ѝ да устои, да се самообучи? Или тъкмо напротив – знак, че трябва да спре, че тази мисия не е за нея? Дали не се самозаблуждаваше? Може би онова, което смяташе за своя интуиция, бе просто изблик на лично желание... Приемаше съдбата си, каквато и да бъде, но каква всъщност трябваше да бъде тя?

В далечината се чуха изпращяване, шумолене на листа и маймунски крясъци се разнесоха подир тях. От едно дърво се бе отчупил клон.

Мъдрият старец се беше втренчил в Елианта и очите му издаваха съчувствие и добронамереност. Тя се досети, че той е разбрал съмненията ѝ. Защо да не си вярва, след като той, наставникът, ѝ имаше доверие? Едва ли би сбъркал...

Тя се поотпусна, пое си дълбоко дъх и също му се усмихна. С времето добротата на стареца се бе вдълбала в лицето му, възхитителните бръчки издаваха красотата на неговата душа. Очите му излъчваха мощна светлина, произтичаща от безмерната любов, на която са способни единствено хората, които са превъзмогнали всеки страх.

Без да продума, тя изрази с поглед дълбоката си признателност за всичко, което ѝ бе дал той. После се отдаде на молитва, без да изпуска ръката му, като се усещаше здраво свързана с него.

Здрачът вече обгръщаше земята в тайнствен сумрак и по малко цедеше спасителна прохлада. Лианите, провесени по монументалните дървета, сега напомняха музикален орган от растителност. Всичко, което никнеше наоколо, насищаше въздуха с омайващи аромати. Очите на стария човек се оживиха от закачливо пламъче, устните му се разтвориха в усмивка. Един сокол

излетя, шумолейки с криле, повъртя се малко над тях, после се издигна над върхарите на гората и се стопи в небето.

– Гадост!

Грубата ръка на Роберто Кракус плесна твърде късно лявата му китка. Кожата там вече се подуваше като пиедестал за смазания огромен комар.

Свит на своето местенце в пирогата, Сандро отклони погледа си и се взря в кафявата, мътна речна вода. Подир четиричасовото плаване звукът на косачка за трева, издаван от малкия двигател, бе вече оглушителен. Слънцето напичаше безмилостно. Единствено постоянният полъх на въздуха по лицето му донякъде му помагаше да забрави смазващата жега.

Петимата мъже бяха разпределени в две лодки. Кракус, вероятно в знак на уважение към клиента, пътуваше със Сандро.

Един от неговите хора, Алфонсо, насочваше пирогата, дъвчейки листо от кока. Останалите двама плаваха отзад в друга, подобна, претъпкана догоре с багаж, с туби с бензин, въжета, резервоари с вода и чували с провизии в големи, плътно затворени контейнери. Чувал, пълен с лекарства, главно антибиотици, загатваше за опасностите в джунглата. Всички бяха облечени във военни защитни облекла, видимо с различен произход.

В началото на пътуването мъжкарското им поведение бе вдъхнало на Сандро известно усещане за сигурност при навлизането сред тази недружелюбна природа. Сега то започваше да го дразни.

Марко, който насочваше втората пирога, дребен, много мургав, избърза отляво с победоносна усмивка. Алфонсо не бе съгласен да го изпреварват и наду двигателчето докрай, при което то зарева пискливо. Още по-непоносимо.

– Браво – обади се Кракус – прахосвайте бензина, така на връщане ще вървим срещу течението с гребане!

Двамата се захилиха, но не го послушаха.

– Годи изчисли, че имаме достатъчно – каза Алфонсо.

Тъй нареченият Годи бе най-странен от четиримата. Кракус го бе представил гордо, прикачайки му титлата доктор, при което другите се бяха изкискали. Той беше напълно плешив, с квадратни бифокални очила за късогледство, прикриващи безцветни очи, които сякаш не съзираха никого. Дори сред групата той сякаш бе сам. Тялото му пътуваше с другите, но мислите, които го занимаваха, бяха много далеч от тях. От време на време по някоя дума от разсъжденията му се изтръгваше гласно като несвързан елемент от непълно изречение, сякаш мозъкът му изхвърляше частици от прекомерно много представи.

– Наистина ли се казва Годи? – попита полугласно с недоверие Сандро.

Ръководителят на експедицията се усмихна.

– Наричаме го така, понеже се има за Господ.